

Metsätalouden koneita etsimässä

Mistä löytyisi karsimakone Oksa-Olli? Entä hyvässä alkuperäiskunnossa oleva metsätöitä tehnyt maataloustraktori varusteineen? Vieläkö jossakin on tallessa kapteeni Laguksen 1920-luvulla valmistama kuorimakone?

Punkaharjulla toimiva valtakunnallinen metsämuseo Lusto käynnisti yhteistyössä metsäsektorin kanssa vuonna 2000 viisivuotisen Koneellisen metsätalouden tallennushankkeen. Hankkeessa tutkitaan ja tallennetaan koneellisen metsätalouden kehitystä ja vaikutuksia Suomessa kysymällä, mitä metsätaloudessa tapahtui etenkin 1950-luvulta eteenpäin, miten muutokset vaikuttivat ja miksi olemme nykytilanteessa. Se liittyy metsätaloudessa tapahtuneet muutokset osaksi koko suomalaisen yhteiskunnan kehitystä, samoin kuin osaksi kansainvälistäkin kehitystä.

Moottorisahoja, motoja ja muistitietoa

Tallennushankkeessa kerätään kokoelmiin koneellisen metsätalouden historian keskeisimmät esineet sekä kuva-, painate- ja arkistomateriaali, jotka kertovat metsätalouden koneellisen kauden kehityskertomuksen tähän päivään asti. Myös muistitiedon keruu haastatteluin on olennainen osa hanketta. On tärkeää saada talteen niin koneellistamisen kuin koneiden kehittäjien, työnjohtaji-

en, koneenkuljettajien ja koneyrittäjien muistot ja kokemukset.

Tallennushankkeeseen liittyy erillinen Luston laajennus- ja näyttelyhanke, joka mahdollistaa kerätyn koneellisen metsätalouden aineiston esittelemisen Luston perusnäyttelyssä. Laajennusosa käsittää lähinnä Koneaika-näyttelytilan ja suuren esineistön varastotilaa. Laajennuskenttäminen alkaa syksyllä 2002, ja näyttely avataan yleisölle kesällä 2004.

Metsätalouden koneistamisen pitkä historia

Suomalaisen metsätalouden koneistaminen alkoi pääsääntöisesti 1950-luvulla, ja kehitys nopeutui erityisesti 1960- ja 1970-lukujen aikana. Ensimmäisiä kokeiluja ennen kaikkea kuljetuksen, mutta myös kaadon ja kuorinnan koneistamiseksi tehtiin kuitenkin jo 1910-luvulta lähtien. Esimerkiksi kapteeni Robert Lagus Turussa valmisti 1910–20-luvuilla kuorimakonetta ja Arbor-

Suomen ensimmäinen prosessori Pika 50 1960-luvulla. Kuva: Lusto.

Telaketjutraktori vetää tukkirekietkaa 1920-luvulla. Kuva: Lusto.

merkkistä moottorisahaa. Säilyneitä Arboreita on Luston tiedossa kolme, mutta Laguksen kuorimakonetta ei vielä ole löytynyt.

Koneellisen metsätalouden varhaisvaiheet ovat siten jo kaukana, mutta 1950–60-lukujen varsinainen koneistuminen murroskausi on yhä suureksi osaksi muistitiedonkin ulottuvilla. Ei kuitenkaan kauan, sillä sekä muistitietöstä murroskaudesta että käytöstä poistuneet koneet ovat vaarassa kadota nopeasti. Koneellista metsätaloutta sen eri ilmiöineen on tähän mennessä myös tutkittu erittäin vähän, eivätkä isot metsäkoneet tarinoineen ole juurikaan vielä kiinnostaneet keräilijöitä.

Mitä meillä on tallella?

Lusto selvittää parhaillaan, mitä koneelliseen metsätalouteen liittyvää aineistoa Suomessa on säilynyt. Kaikkea emme

voi tallentaa, mutta tieto säilyneistä koneista, kuvista, filmeistä tai arkisto- ja painatemateriaalista on tärkeä. Meitä kiinnostavat ennen kaikkea puun korjuun ja lähikuljetuksen koneet ja laitteet, mutta myös metsänhoitoon, metsänparannukseen tai kaukokuljetukseen liittyvä aineisto. Vaikka keskitymme sotienjälkeiseen aikaan, haaveilemme myös koneellisen metsätalouden varhaisista muistoista: 1920-luvun tankkisavotoiden kalustosta, 1930-luvun autosavotoiden lastauslaitteista sekä saman aikakauden kahden miehen moottorisahoista.

Leena Paaskoski

Koneellisen metsätalouden tallennushanke

Projektin johtaja Leena Paaskoski
puh. (015) 345 1017